

ઘોરણા : 9 ગુજરાતી

પાઠ : 6

લોહિની સગાઈ

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 1 નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખરા (✓) ની નિશાની કરો.

(1) અમરતકાકી લોકોને દવાખાના અંગે શાની ઉપમા આપતાં ?

(ક) મંદિરની

(ખ) ઘરની

(ગ) પાંજરાપોળની

(ધ) સ્મશાનની

(૨) “બાપ રે ! તમે મા થઈને એને ધકેલી મૂકો છો, પણી

દવાખાનાવાળાંનો શો દોષ કાઢવો.” – આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?

(ક) ગામના લોકો

(ખ) સગાં-હાલાં

(ગ) પડોશી સ્ત્રીઓ

(ધ) ગાડીના મુસાફર

(૩) અમરતકાકી મંગુની નાતમાં વટલાઈ ગયાં હતાં ! એટલે...

(ક) અમરતકાકીએ ધર્મીતરણ કર્યું હતું.

(ખ) અમરતકાકી મંગુની જેમ ગાંડાં થઈ ગયાં હતાં.

(ગ) અમરતકાકી મુત્યુ પામ્યાં હતાં.

(ધ) અમરતકાકીને મંગુનું સ્વખં આવ્યું હતું.

(૪) વહુઓ મંગુની ચાકરી નહિ કરે એની અમરતકાકીને ખબર પડી ગઈ હતી. કારણ કે...

(ક) વહુઓ અમરતકાકી સાથે વારંવાર ઝગડતી હતી.

(ખ) દીકરાઓ, વહુઓની જ વાત સાંભળતા હતા.

(ગ) વહુઓએ ચોઘે-ચોઘું સાંભળાવી દીધું હતું.

(ધ) બેમાંથી એકે વહુએ હજુ સુધી સાથે રહેવા આવવાનું પોતાને આમંત્રણ આપ્યું ન હતું.

પ્રશ્ન : 2 નીચેના પ્રશ્નોનોનાં એક વાક્યમાં ઉત્તર આપો.

- (1) દવાખાનામાં મંગુને જે ઓરડામાં રાખવાની હતી તે
ઓરડો અમરતકાકી શા માટે જોવા માંગતા હતાં ?
- દવાખાનામાં દઈઓને મળવા આવેલા મુલાકાતીઓ વિદાય
લેતા હતા ત્યારે દઈને અંદરના ખંડમાં લઈ જવા પૂરતું જ
બારણું ખૂલતું. એ તક ઝડપી લઈ અમરતકાકીએ બે-ત્રણ

વખત અંદર જોયું. અંદર ત્રણુ-ચાર સ્થીઓના વાળ ફરજગતા

હતા અને એ સ્થીઓ અસ્તવ્યસ્ત કપડાંમાં ફરતી હતી. એક

સ્થીએ તો એમની સામે જોઈને છાતી કુટી અને આંખ ત્રાંસી

કરીને એવી રીતે જોયું કે તેઓ છળી ગયાં. આ દ્રશ્ય જોયું

એટલે અમરતકાકી દવાખાનામાં મંગુને જે ઓરડામાં રાખવાની

હતી. એ ઓરડો જોવા માગતાં હતા.

(2) અમરતકાકીએ દવાખાનામાં મંગુ માટે કરેલી ભલામણો નોંધો.

► અમરતકાકીએ દવાખાનામાં મંગુ માટે પરિચારિકાઓને
કેટલીક ભલામણો કરી : મંગુને મૂંગા ફેર જેટલું ય ભાન
નથી. એ સૂકો રોટલો ખાતી નથી, સાંજે વાળુમાં રોટલો
દ્રધમાં ચોળીને આપજો, દ્રધ ના હોય, તો દાળમાં ચોળીને

આપજો. એને દહીં બહુ ભાવે છે. દરરોજ તો ના બને, પણ
બીજે-ત્રીજે દહાડે દહીં આપજો. એ માટે વધારાનો ખર્ચ થશે
ત અમે આપીશું. જે એની ચાકરી કરતું હશે તેને પણ રાજુ
કરીશું.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેના પ્રશ્નનો સાત-આઠ લીટીમાં જવાબ આપો.

- (૧) “અમરતકાકી સમગ્ર માતૃત્વ મંગુ ઉપર અલિષેક કરતું હતું.” આ વાક્ય સમજાવો.
- અમરતકાકીનાં ચાર સંતાનો હતાં : બે દીકરા અને બે દીકરીઓ.
એમાં સૌથી નાની દીકરી મંગુ જન્મશી જ ગાંડી ને મુંગી હતી.
આથી અમરતકાકી મંગુ પર સવિશેષ ધ્યાન આપતાં.

અમરતકાકી એના ઉછેર અને ચાકરીમાં કોઈ કસર રાખતાં નહિં;

કેમ કે મંગુને આડો-પેશાબ ક્યાં કરાય અને ક્યાં ન કરાય તેનું

ભાન પણ નહોતું. અમરતકાકીને મન જણે મંગુ જ એમનું એક

સંતાન હોય. રજાઓમાં એમના દીકરાઓ અવારનવાર ઘેર

આવતા ત્યારે અમરતકાકીનું ઘર એમનાં પૌત્ર-પૌત્રીઓના

ખિલખિલાટથી ગુંજુ ઉઠતું, પણ અમરતકાકીને એ જોઈને આનંદ

થતો નહિ. તેઓ ભાગ્યે જ એમને તેડતાં, રમાડતાં કે લાડ

લડાવતાં. અમરતકાકીની વહુઓની ફરિયાદ હતી કે તેમને

દીકરાનાં બાળકો દીનાં ગમતાં નથી. એક ગાંડા હીરાને જ

છાતીએથી અળગી કરતાં નથી.

‘મંગુને ઘોટા લાડ લડાવીને તેં જ વધારે ગાંડી કરી મૂકી છે.’

આવું કેટલુંય એમની દીકરીએ પણ સંભળાવી દીધું હતું.

આ હકીકત દર્શાવે છે કે અમરતકાકીનું સમગ્ર માતૃત્વ મંગુ ઉપર

અભિષેક કરતું હતું.

(2) દવાખાનાનું વર્ણન 'લોહીની સગાઈ' પાઠના આધારે કરો.

- દવાખાનામાં મુલાકાતના સમયે વચ્ચા ખંડમાં દર્દીઓ અને એમનાં સગાંસંબંધીઓ છૂટાં છૂટાં બેઠાં હતાં. સ્વજનોએ ઘેરથી તૈયાર કરીને લાવેલું ભોજન દર્દીઓ જમી રહ્યા હતા.
- પરિચારિકાઓ દર્દીઓ સાથે હસીને વાત કરતી હતી.

એક ગાંડી બાઈને પરિચારિકાએ એના ઘણીએ લાવેલ ખાવાનું

ખાઈ લેવા પ્રેમથી સમજાવ્યું, પણ પેલી ગાંડી બાઈએ છણકો

કથો. પરિચારિકાએ સહેજ પણ ખિજયા વગર પાણીનો લોટે લાવી

એનું મો ધોવડાવ્યું. નેઝિનથી એનું મો લૂછયું. અમરતકાકીએ

પરિચારિકાને મંગુ વિશે કેટકેટલી ભલામણો કરી, છતાંય

તણે ધીરજ રાખીને એમના દરેક સૂચનનો સંતોષકારક જવાબ

આખ્યો. અમરતકાકીને દઈઓના ખંડમાં જઈને જોવાની ઈચ્છા

હતી, પણ દવાખાનાના કાયદા પ્રમાણે પરિચારિકા

અમરતકાકીને અંદર જવાની ના પાડે છે. મંગુને પરિચારિકાના

હાથમાં સોંપતાં અમરતકાકી છુદ્દા મોંએ રડી પડે છે

ત્યારે ડૉક્ટર, મેટ્રન અને પરિચારિકાઓનાં હૈયાં ભરાઈ આવે છે,

પણ તરત જ પરિચારિકા પોતાના હાથમાંનો રૂમાલ ફરકાવી

મંગુને એ રૂમાલ લેવા લલચાવે છે. મંગુ એની નજીક આવતાં જ

એનો હાથ પકડી, હળવેકશી અંદર લઈ જાય છે.

(3) મંગુને દવાખાને મૂકવા જતાં પહેલાંની અમરતકાકીની

માનસિક સ્થિતિનું વર્ણન કરો.

- અમરતકાકીના ગામની દીકરી કુસુમ અચાનક ગાંડી થઈ ગઈ હતી, પણ દવાખાનામાં સારવાર લીધા પછી સાજી થઈ ગઈ. કુસુમ પાસેથી દવાખાનામાં ગાંડા દઈઓ સાથેનો સારો

વ्यवहार જાણ્યા પછી અમરતકાકી મંગુને દવાખાનામાં મૂકવા

તૈયાર થયાં; પરંતુ ત્યારથી એમની ઉંઘ ઊડી ગઈ. તેમને થતું કે

મંગુ મોટી થતી જાય છે અને પોતાની વૃદ્ધાવસ્થા પણ વધતી

જાય છે. તેઓ જણાતાં હતાં કે વહુઓ મંગુની ચાકરી નહિ કરે.

એ સ્થિતિમાં એને કદાચ સારું થઈ જાય અને ન સારું થાય

તોપણ દવાખાનામાં એનું મન ગોઠી જાય તો પોતાના

અંતકાળે એટલી તો શાંતિ રહેશે કે આ દુનિયામાં મંગુની ચાકરી

કરનારું કોઈ પારકું છે. અમરતકાકી આ વિચારોથી પોતાના મનને

મનાવતાં, પણ અંખમાંથી એટલાં આંસુ વહેવા માંડતાં કે એમની

પથારી પલળી જતી. એમને થતું કે તે થાકી ગયાં છે.

એટલે મંગુને દવાખાને મોકલવા તૈયાર થયાં છે. દીકરાને પત્ર

લખીને બોલાવવાની મોટી ભૂલ કરી. એટલી શી ઉતાવળ હતી

કે શિયાળાની ઠંડીમાં એને દવાખાનામાં ધકેલવી પડે ? રાતમાં

પોતે એને કેટલી વખત ઓફાડતાં.

દવાખાનામાં એને વારે ઘડીએ કોણ ઓફાડશે ? ઉનાળામાં દાખલ

કરી હોત તો સારું થાત. અમરતકાકીની માનસિક સ્થિતિ ન

કહેવાય કે ન સહેવાય એવી થઈ ગઈ હતી.

Thanks

For watching